

Waar gaan we heen met ons klimaat?

In het kader van de Groene Maand met als thema Klimaatverandering, organiseerde de plantenwerkgroep op 6 september 2008 een wandeling in de Oosterpolder in Haren. Hier volgt een verslag.

Om 14.00 uur verzamelen op de hoek Oude Middelhorst-Ruigelaan in Haren. De belangstelling is bescheiden: we zijn met z'n zessen. Eerst houdt Ernst een korte inleiding. Hij zegt dat je klimaatverandering meestal niet direct kunt aanwijzen omdat het om langzame verschuivingen gaat. Zo kan een plant door zaadverspreiding in één jaar hooguit 4 kilometer verder komen. Toch zijn er wel dingen die opvallen. Zo kleurden de bessen van de Lijsterbes van oudsher rood zo ongeveer eind september. Nu is dat al het geval in juli. Bladeren zitten eerder aan de boom en vallen later af. Haagwinde doet het erg goed, want die houdt van een hogere temperatuur. Maar de Noorse zegge komt juist minder voor, die houdt van wat kouder weer.

Ook zien we dieren die hier eerder niet voorkwamen zoals de wespspin die in Appèlbergen al gesignaleerd is, de sikkelsprinkhaan, de boomsprinkhaan, de hoornaar, de roodoogjuffer en de vuurlibel.

De ijsvogel wordt veel vaker waargenomen. Hij eet vis en omdat er haast nooit meer ijs is, kan hij hier ook in de winter overleven. Bij koolmeesjes is al een verschuiving opgetreden in het moment waarop ze hun eieren leggen. Ze voeren hun jongen namelijk rupsen en als ze hun eieren op de gebruikelijke tijd leggen, dan zijn de rupsen al verpopt. Zo is er een selectie opgetreden: het kroost van de vroeg leggende mezen bleef in leven, dat van de laat leggende ging dood. Ook lijken ze hier steeds meer te overwinteren.

We gaan wandelen. Dat is altijd leuk met zo'n klein clubje; je kunt gewoon wat aanrommelen. Ondertussen bespreken we het effect van het wereldwijde verkeer. Zaden liften mee met vrachtverkeer en toeristen en ook in producten, zoals bijvoorbeeld vogelvoer. Dit laatste heeft gezorgd voor de verspreiding van Ambrosia. Een plantje dat nu ook in Nederland voorkomt en bij veel mensen allergische reacties teweegbrengt.

Janneke laat ondertussen een zaaddoos van de gele lis zien die met drie kleppen open springt. Binnenin zitten 4 rollen minikoekjes, zo lijkt het althans. Het zijn rijen zaden, keurig opgestapeld. Ieder zaadje afzonderlijk blijkt op het water te kunnen drijven. Zo belandt het via het water ergens op een oever waar het kan ontkiemen. Op de gele lis kun je nu ook hier de gele lis snuitor vinden. Oorspronkelijk kwam deze alleen in Zuidoost Nederland voor.

Ook zien we lisdodde. Deze plant wordt in het Gronings Grote Pommel genoemd. Grappige naam voor die grote sigaren. Wij doen er niets mee, maar vroeger werden de sigaren onder meer gebruikt als vulling voor kussens en dekentjes. De geroosterde wortel schijnt een ware delicatessen te zijn.

Aan de kant van de sloot staat veel tandzaad. Dat is een teken van voedselverrijking. Als het aan het Gronings Landschap ligt, die dit gebied beheert, zal dat tandzaad afnemen. Het is hun bedoeling hier een vochtig, voedselarm gebied te creëren. Daartoe hebben ze enige tijd geleden een laag van de grond verwijderd en voeren ze het maaisel consequent af. Toch neemt dit natuurlijk wel enige tijd in beslag. Inmiddels worden hier al wel meer bijzondere planten en zegge-soorten aangetroffen. Wij zien ze nu niet, maar dat heeft met de tijd van het jaar te maken.

Dit gebied is het stroomdal van de Hunze. Vroeger was het in gebruik als hooiland. Een echt waterbergingsgebied is het niet, er liggen geen dijken omheen zoals om de Oostpolder en de Onnerpolder. De waterstand is er echter wel hoog en het kan ook

overstromen. Dat zal ook wel gebeuren met de verwachte toename van water. Hoe erg het zal worden met al dat water, is niet precies te zeggen. De schattingen lopen uiteen.

In de sloot ziet Ernst iets interessants en met zijn schepnet vist hij het er snel uit. Het is de grote spinnende watertor. Wat een joekel, hij is wel 5 centimeter. Aan de onderkant van zijn lijf zit een zilverig laagje, dat is een laagje lucht. We zien veel libellen zoals de rode heidelibel en ook een boomblauwtje zomaar op het pad.

Spinnende Watertor (foto H. van Steenis)

Aan het eind van de wandeling komen we bij een bosje. Janneke, die hier in de buurt woont, vertelt dat dat vroeger een eendenkooi was horend bij de buitenplaats De Mikkellhorst. Deze plaats is in verval geraakt en in 1860 is het huis gesloopt. Sporen ervan zijn in het landschap nog steeds zichtbaar zoals houtwallen met eiken en wegen die naar de buitenplaats toe gelopen hebben. De gracht er omheen was gedempt, maar is een tijdje geleden opnieuw uitgegraven. Aan weerszijden van de gracht groeien nu bijzondere planten zoals de grote boterbloem.

Zo komen we aan het eind van onze wandeling waarbij de terugkerende maar niet te beantwoorden vraag was: Waar gaan we heen met ons klimaat?

Ellen Visia